

Digitaalgiids

● **Sluwe sturing**

Onzichtbare online trucs

● **Smartphonefoto's**

Van kiekjes naar topbeelden

● **Overall wifi**

Meer bereik met mesh-wifi

Bye bye Big Tech

Op zoek naar alternatieven

**Consumenten
bond**

Inhoud

Van de redactie

Mijn moeder

Een appje van mijn moeder: 'Kun je mijn computer schonen? De reden hoor je nog'. Hmm, vreemd. En zo vaak appt ze niet. Ik wilde toch al langs, want ze was de dag erna jarig. Tijdens de koffie en taart kwam het hoge woord eruit. 'Ik ben dus gebeld door een beleggingsclub. Ze namen mijn computer over. Maar het bleken oplichters.' Mijn eigen moeder. Terwijl wij in zo ongeveer elke Digitaalguids waarschuwen voor dit soort oplichting.

Het zat zo. Ze had op Facebook een advertentie gezien met een video van een persconferentie met Dick Schoof – dit was net voor de val van het kabinet. Hij prees 'staatsobligaties' aan. Een deepfake, en, toegegeven, best goed gedaan. Ik denk ook de eerste met een BN'er in de hoofdrol. Mijn moeder vulde haar telefoonnummer in en toen begon de ellende. Eerst werd ze overgehaald om €250 over te maken, als 'minimuminleg'. Daarna belde een 'collega' die software installeerde en haar laptop overnam om veel grotere bedragen te 'investeren'. Gelukkig had de ING het direct in de gaten en bleef de schade beperkt.

Voor mij bleven over: software verwijderen, een malwarescan draaien – en anderen waarschuwen. Zoals op deze plek. Meer lezen over de opkomst van AI-fraude? Blader dan door naar pagina 18.

Vincent van Amerongen

Hoofdredacteur

 vvanamerongen@consumentenbond.nl

10 Online trukendoos

Draadloos delen
▶ pag. 20

MacOS wachtwoorden
▶ pag. 38

Rubrieken

4 Enter

Digitale nieuwtjes en producten

8 Back-up

Updates over onze acties

22 Helpdesk

Digitale problemen opgelost

44 Tips & trucs

De beste tips en gratis software

Service

50 Wordenlijst

Technische termen uitgelegd

50 Contact en colofon

Het team achter de Digitaalguids

51 Extra's

Online extra's voor abonnees

► Lees de Digitaalids ook online via consumentenbond.nl/onlinelezen

14 Smartphonefotografie

26 Windows Verkenner

40 Keuzehulp mesh-wifi

Artikelen

10 Stiekeme online trucs

Grote bedrijven gebruiken manipulatieve trucs om ons online gedrag te sturen. We zetten ze op een rij.

14 Maak mooiere foto's

Met je telefoon kun je meer dan kiekjes schieten. Tips om mooiere foto's te maken en te organiseren.

18 Alles over AI-fraude

Iedereen gebruikt AI-tools, dus ook criminelen. Hoe zetten ze die in en hoe wapen je je er tegen?

20 Draadloos delen

Zit je bij elkaar en wil je even een bestand of foto delen? Dat kan snel en draadloos.

26 Ken de Verkenner

In Windows is Verkenner dagelijks gereedschap. Met deze 18 handigheidjes haal je daar nog meer uit.

28 Bankieren over de grens

Hoe zorg je dat je in het buitenland op een veilige manier online bankiert en betaalt?

38 MacOS Wachtwoorden

MacOS heeft de Sleutelhanger-app ingeruild voor de veelzijdige Wachtwoorden-app. Zo gebruik je hem.

40 Keuzehulp mesh-wifi

Zonder kabels overal goede wifi? Ga voor een mesh-set. Met onze keuzehulp kies je het beste systeem.

29 Dossier

Bye Bye Big Tech

Ook de buik vol van de grote techbedrijven die onze privacy verkwanselen? Wij zetten alternatieven in het zonnetje.

30 10 vragen over Big Tech

32 Alternatieve diensten

36 Enquête: ben je al weg bij Big Tech?

Eerlijk is eerlijk

De Consumentenbond is er voor iedereen. Wij beschermen je tegen bedrijven die misleiden of misbruik maken van hun macht. Zo maken we de wereld een beetje eerlijker.

Wij maken geen winst, al onze inkomsten zetten we in voor ons werk voor consumenten. Zodat je de beste keuze kunt maken en krijgt waar je recht op hebt.

**Consumenten
bond**

Enter

Nieuwe producten en ontwikkelingen

AI-Fraude

'Dick Schoof' licht mensen op

Vlak voor de val van het kabinet ontdekten wij een 'deepfakevideo' waarin premier Dick Schoof zogenaamd spreekt over een nieuw investeringsplatform. Fraudeurs verspreidden de nepvideo via Facebook-advertenties. Oplichters zetten al enige tijd AI in (zie ook pagina 18) voor het maken van nepfoto's. Het is voor zover wij weten de eerste keer dat ze een deepfakevideo van een BN'er gebruiken. Bekijk een fragment op consumentenbond.nl/deepfakevideo. Wij spraken een vrouw (76) die in de val was getrap. Zij werd in mei om de tuin geleid door een Facebook-advertentie met Schoof. Zo belandde zij op een nagemaakte nieuwswebsite met de met AI gemaakte videoespraak. Hierin spreekt Schoof zogenaamd

enthousiast over 'een kans om geld te verdienen voor gewone burgers'. De vrouw liet haar gegevens achter, waarna een fraudeur telefonisch vroeg direct geld te storten. Ook nam hij haar pc over en probeerde grote bedragen over te maken. Dat mislukte gelukkig. We vroegen Meta eind mei de advertenties weg te halen, maar begin juni stonden er juist méér advertenties die linkten naar de video. We vinden al jaren dat Meta veel te slap optreedt tegen fraudeurs. Alle 'Schoof-advertenties' (inmiddels een half miljoen keer weergegeven) zijn door één Meta-account geplaatst. Hoe moeilijk kan het zijn om dit ene account offline te halen? Lees ook ons artikel over AI-fraude op pagina 18.

Facebook en Instagram

Meta volgde Androidgebruikers

Meta, het moederbedrijf van Facebook en Instagram, blijkt sinds september 2024 Androidgebruikers te volgen. Dit ontdekte de NOS. Via een technisch trucje kon Meta het surfgedrag volgen van gebruikers die de Facebook- of Instagram-app gebruiken. Meta is er na de ontdekking mee gestopt. Het bedrijf misbruikte een technische voorziening waarmee Android-apps onder andere bestanden kunnen uitwisselen. Dit is het zoveelste voorbeeld van inbreuk op de privacy door Meta.

Wij hebben samen met de Data Privacy Stichting al sinds 2023 een rechtszaak

lopen wegens privacyschendingen. We eisen dat het bedrijf stopt met het illegaal verzamelen van data en dat gedupeerden een schadevergoeding krijgen.

Windows 10

Microsoft 365 langer ondersteund

Microsoft komt deels terug op een eerdere, veelbesproken beslissing. Het bedrijf blijft zijn 365-apps, zoals Word en Excel, ondersteunen tot oktober 2028. Eerder was het de bedoeling dat de kantoorsoftware vanaf oktober dit jaar geen beveiligingsupdates meer zou krijgen, het moment dat ook de officiële ondersteuning voor Windows 10 stopt.

Dit is goed nieuws voor alle gebruikers die

Windows 10 tegen betaling nog een jaar langer willen gebruiken, bijvoorbeeld omdat hun computer niet te upgraden is naar Windows 11.

Helaas geldt deze verlenging alleen voor de 365-variant van Microsoft Office (met een abonnement). Voor de klassieke Office-versies zoals Office 2016 of 2019 eindigen de updates wél nog steeds in oktober van dit jaar.

AI Overzicht

Fouten in AI-antwoorden Google

Sinds eind mei toont Google bij zoekresultaten door AI geschreven teksten. Helaas bevat het 'AI Overzicht' soms fouten. Wij deden een steekproef met tien zoekopdrachten. In één geval bleek het antwoord compleet onjuist: op een vraag over snel afvallen, adviseerde Google eiwitrijk eten voor vetverbranding. Op de website waar

naar Google verwees, was dit advies niet te vinden. Dit illustreert dat AI soms 'hallucineert'. Ons advies: klik bij een AI-antwoord altijd door naar de achterliggende bronnen. Dit kan in Google door op het schakelicoontje te klikken. Om AI-antwoorden te vermijden kun je '-ai' voor je zoekopdracht typen.

KORT

Microsoft stopt met wachtwoorden

Wie een account wil aanmaken bij Microsoft kan voortaan geen wachtwoord meer instellen. Inloggen kan alleen nog met een vingerafdruk, je gezicht of een pincode. Als je nu een wachtwoord gebruikt, kun je dat verwijderen.

Ziggo stopt met Wifispots

Wifispots bestaan niet meer, op 1 juli is Ziggo ermee gestopt. Klanten van de provider konden met Wifispots draadloos internetten via de modems van andere Ziggo-klanten. Daar werd nog maar weinig gebruik van gemaakt.

Kladblok in Windows krijgt AI

Het programmaatje Kladblok (uitgebracht in 1985 voor MS DOS) gaat met z'n tijd mee. In Windows 11 heeft het al twee AI-functies: voor het verbeteren en voor het samenvatten van tekst. Daar komt nu een derde bij, Write, dat je helpt om tekst te schrijven. Om de functies te kunnen gebruiken moet je een Microsoft 365-abonnement hebben.

KORT

Stocard gaat op in Klarna-app

Misschien wel de beste app voor klantenkaarten, Stocard, bestaat niet meer. De app is al enige tijd eigendom van Klarna en die zet gebruikers nu over naar de Klarna-app. De voorwaarden van die app zijn ongunstiger: Klarna verzamelt en verkoopt klantgegevens.

Windows 10 is nog lang niet weg

Gebruik je nog Windows 10? Dan ben je zeker niet de enige. In mei draaide volgens Statcounter 44% van de Nederlandse Windowsgebruikers nog versie 10. Windows 11 is al wel populairder: 54%. Over 3,5 maand, op 14 oktober, eindigt Microsoft de gratis ondersteuning voor Windows 10.

Fairphone komt met goedkopere telefoon

Het Nederlands Fairphone heeft in juni de Fairphone 6 gepresenteerd. Het Android-toestel is 'modulair': je kunt zelf eenvoudig onder andere het scherm en de camera vervangen. De Fairphone 6 kost €550. Dat is goedkoper dan eerder verschenen modellen. De Fairphone 5 kost €700.

Microsoft

Opdringen Edge en Bing stopt

Microsoft zegt dat het stopt met het opdringen van zijn eigen browser Edge en zoekmachine Bing in Windows. Dit doet de Amerikaanse techreus onder druk van de Digital Markets Act, de Europese wet die moet zorgen voor meer concurrentie in de digitale markt. Vorig jaar had Microsoft al enkele aanpassingen doorgevoerd. Wij zagen toen dat na de keuze voor een andere standaardbrowser veel bestandstypen toch aan Edge gekoppeld bleven. En dat bij een andere standaard zoekmachine je zoekopdrachten vanuit Windows naar Bing werden gestuurd. Onze Europese koepelorganisatie BEUC wees de Europese Commissie hier in 2024 al op. De aangekondigde aanpassingen zijn onderdeel van Windowsupdates die in juni en juli worden verspreid.

Windows Herinnering

Handige privacynachtmerrie

Windows 11 krijgt een fotografisch geheugen. Het nieuwe Windowsonderdeel heet Herinnering (Recall in het Engels) en maakt elke paar seconden een opname van je scherm. Die afbeeldingen, van bijvoorbeeld je mail en de websites die je bezoekt, worden op een tijdelijk gezet en via AI doorzoekbaar gemaakt.

Herinnering kan een handige functie zijn, maar er leven ook grote zorgen over de privacy, zoals we eerder al schreven. De beelden kunnen gevoelige informatie bevatten, zoals wachtwoorden, medische gegevens en privéberichten. Volgens

Microsoft blijven die gegevens op de computer en worden ze versleuteld. Ook staat Herinnering standaard uit. Microsoft is Recall nog aan het testen en zal het later dit jaar in Nederland toevoegen aan Windows 11, voorlopig alleen in de krachtige Copilot+-PC's.

Critici vrezen dat hackers erin zullen slagen de beveiliging te kraken. De makers van de chat-app Signal hebben al tegenmaatregelen genomen: de desktopversie van Signal blokkeert het maken van schermafbeeldingen. Het encryptieprogramma Veracrypt doet dat ook.

WhatsApp

Appen zonder telefoonnummer

Er is weer nieuws over WhatsApp. Binnenkort kun je met anderen chatten zonder je telefoonnummer prijs te geven. Mensen die je een bericht sturen zien alleen nog je (zelf bedachte) gebruikersnaam, niet meer je telefoonnummer. Dat is een hele verbe-

tering voor je privacy. We weten nog niet wanneer de update komt. Nog meer goed nieuws: er is nu eindelijk een app speciaal voor de iPad. Dat betekent dat je niet langer de iPhone-app hoeft te gebruiken of in de browser hoeft te appen.

Ziggo

Wifi Garantie de moeite waard?

Ziggo adverteert met 'Wifi Garantie': 'Wifi die werkt. Gegarandeerd. Stap over en krijg gratis wifi-versterkers, 24/7 hulp en een gratis monteur als het nodig is.' Hoe aantrekkelijk is dit? Vooral de gratis (mesh-)wifistations maken het aanbod interessant. Bij andere aanbieders betaal je daarvoor per wifipunt €2,50 per maand, en je hebt er al snel twee nodig. Een setje kost los vaak ruim €100. Bekijk bij een overstap altijd de totaalprijs. De 24/7-hulp is alleen een chatfunctie, geen hulp aan huis. De kans dat je een monteur nodig hebt is klein, want mesh-wifi laat zich vrij eenvoudig installeren. Bestaande klanten kunnen maximaal twee gratis wifiversterkers aanvragen. Lees onze keuzehulp mesh-systemen op pagina 40.

Microsoft

Nieuwe apps via zoekfunctie

Installeer je weleens een programma uit de Microsoft Store? De 'winkel' is niet zo populair. Microsoft gaat hem wat meer naar de voorgrond brengen. Binnenkort kun je de apps vinden via de zoekfunctie op de taakbalk en in het startmenu. Zoek je bijvoorbeeld een instelling of bestand op de computer, dan verschijnt er mogelijk ook een toepasselijk programma in de zoekresultaten. Je installeert dat vervolgens met één klik. Microsoft is de functie nog aan het testen. Wanneer de update naar onze computers komt, is nog niet bekend gemaakt. Microsoft zegt ook te werken aan een systeem dat in de gaten houdt of de programma's op je pc – niet meer alleen die van Microsoft zelf – de laatste updates hebben gekregen.

Apple

Zelf je iPad repareren

Is je iPad gevallen en het scherm stuk? Je kunt hem voortaan misschien zelf repareren. Apple heeft het selfservice-reparatieprogramma voor iPhones uitgebreid naar iPads. Je kunt er batterijen, schermen, camera's en oplaadpoorten bestellen, maar niet voor alle iPads. Het reparatieprogramma geldt voorlopig alleen voor de iPad Air (M2 en nieuwer), iPad Pro (M4), iPad mini (A17 Pro) en de iPad (A16). Voor een ouder type ben je (nog) aangewezen op een Apple-servicecenter. Goed om te weten: voor de reparatie heb je speciaal gereedschap nodig en dat kun je huren voor €60,50. De vraag is dus of je er veel geld mee bespaart. Lees meer op selfservicerepair.eu.

Privacy

Google gaat door met volgcookies

Google zet een streep door zijn plan om volgcookies uit de Chromebrowser te weren. Daarmee lijkt het lang aangekondigde 'einde van de cookies' van de baan. Google wilde aanvankelijk volgcookies vervangen door een 'privacy sandbox'. Dat is een systeem om je op een andere manier te profileren en gerichte advertenties te tonen, met (volgens Google) meer oog voor privacy.

De koerswijziging komt kort na een uitspraak van een Amerikaanse rechter, die Google bestempelde als monopolist op de digitale advertentiemarkt. Volgens de rechter zou een volledig door Google beheerd advertentiesysteem de marktmacht van het bedrijf alleen maar verder versterken. Gebruikers die hun privacy serieus nemen, kunnen beter een andere browser kiezen. Zoals Mozilla Firefox, dat standaard een strengere bescherming tegen online tracking biedt. Zie ook ons artikel over alternatieven op pagina 32.

2 miljoen

Nederlanders hebben chat-app Signal op hun telefoon. Zie het dossier op pagina 32.

BRON: TELECOMPAPER

Back·up

De Consumentenbond strijdt voor je rechten als consument.
Het laatste nieuws en lopende acties van onze belangenbehartigers.

Bankhelpdeskfraude steeds minder vaak vergoed

Banken willen schade door nieuwe vormen van bankhelpdeskfraude niet compenseren. Wij vinden dat onterecht.

Banken keren steeds minder vaak schadevergoedingen uit aan slachtoffers van bankhelpdeskfraude. In 2024 vergoedden ze volgens de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) nog maar 48% van de geleden schade. In 2021 was dat nog

92%, in 2022 89% en in 2023 69%.

Hoewel het totale schadebedrag dat klanten verliezen aan deze vorm van oplichting afneemt, blijft het probleem hardnekkig. Bij bankhelpdeskfraude doen criminelen zich voor als bankmedewerker om toegang tot iemands geld te krijgen.

De dalende vergoedingscijfers zijn vooral te wijten aan nieuwe fraudevarianten die buiten het 'coulancekader' vallen. Dat is

de richtlijn uit 2021 waarin staat in welke situatie banken uit coulance wél vergoeden. Als oplichters bijvoorbeeld aan de deur komen om een pinpas op te halen, hoeft de bank niet te compenseren. Dit geldt ook als oplichters software installeren waarmee ze een computer overnemen. Of als ze zeggen te bellen namens een andere bank dan de bank waarvan het slachtoffer klant is.

Belangenbehartiger Mark Drabbe: 'Wij vinden dat ook die nieuwe varianten on-

Veel nieuwe vormen van bankhelpdeskfraude worden niet vergoed

48%

**van alle bankhelpdeskfraude
werd in 2024 vergoed**

der de coulanceregeling moeten vallen. De definitie die banken hanteren is achterhaald. Omdat oplichters steeds van werkwijze veranderen, vallen steeds minder gevallen binnen de regels van het coulancekader. Vervolgens wijzen banken compensatie af.'

Meta, train AI niet op onze data

Meta, het bedrijf achter Facebook en Instagram, gebruikt sinds 27 mei openbare berichten en foto's van Europese gebruikers om zijn AI-systemen te trainen. Alleen wie vóór die datum bezwaar maakte, blijft buiten schot. Heb je dat niet gedaan? Dan kun je je niet meer uit de AI-modellen laten verwijderen. Dat is volgens ons in strijd met Europese wetgeving. Sandra Molenaar, directeur van de Consumentenbond: 'Dit is de omgekeerde

wereld. Meta moet zich gewoon aan de wet houden. Dat betekent onder andere dat ze expliciet toestemming moeten vragen voordat ze iemands gegevens gebruiken. En het moet altijd mogelijk zijn die toestemming weer in te trekken.' Samen met zeven andere Europese consumentenorganisaties hebben we Meta gemaand te stoppen AI-modellen te trainen met gebruikersdata. Meer weten? consumentenbond.nl/meta-ai

ACM pakt opzegdrempels aan

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) is een onderzoek gestart naar telecom- en internetbedrijven die het consumenten onnodig moeilijk maken om hun abonnement op te zeggen. Bij de meeste providers kun je alleen telefonisch opzeggen, en dat is tegen de regels. De ACM benadrukt dat de wet voorschrijft dat een abonnement dat online kan worden afgesloten, ook online

moet kunnen worden opgezegd. De Consumentenbond juicht het onderzoek toe. Uit onze onderzoeken is al vaker gebleken dat veel bedrijven, waaronder telecomaandbieders, online opzeggen onnodig moeilijk of zelfs onmogelijk maken. Terwijl een abonnement afsluiten vaak met één klik kan, is opzeggen vaak een hindernisbaan. De ACM kan nog niet zeggen wanneer het onderzoek is afgerond.

In actie tegen online trucs Shein

De Consumentenbond heeft samen met 24 andere Europese consumentenorganisaties een klacht ingediend bij Europese toezichthouders tegen Shein. De Chinese fast-fashiongigant gebruikt misleidende en manipulerende trucs (dark patterns) die aanzetten tot impulsaankopen en overconsumptie. De Europese toezichthouders constateerden begin 2025 al meerdere overtredingen. De consumentenorganisaties komen nu met aanvullend bewijs van het ge-

bruik van dark patterns. Naast de bekende overtredingen, zoals nepkortingen en valse voorraadclaims, blijkt Shein ook in te spelen op emotie en angst om een aanbieding te missen en groepsdruk uit te oefenen via (nep-)reviews. Sandra Molenaar, directeur van de Consumentenbond: 'Dit is een doelbewuste agressieve strategie die consumenten misleidt. Daarom roepen we de toezichthouders op om deze praktijken te stoppen.'

Doe aangifte

Online fraude is een groot probleem. Steeds meer mensen worden er het slachtoffer van. Het CBS meldt dat vorig jaar ruim 9% van de volwassenen online werd opgelicht. Dat zijn 1,3 miljoen Nederlanders! De politie schat dat slechts 20% tot 30% van de gedupeerden aangifte doet. In 2023 namen 70.000 Nederlanders wel die stap en deden aangifte. Maar rekenend met 70.000 aangiften en 1,3 miljoen gedupeerden moet ik concluderen dat (veel) minder dan 10% van de slachtoffers aangifte doet: nog geen 6%.

De lage aangiftebereidheid heeft nare consequenties. Zonder aangiften of meldingen missen de anti-fraudeteams van de politie belangrijke informatie. Fraudeurs kunnen langer ongehinderd hun gang gaan. Ook komt Nederland internationaal bekend te staan als een aantrekkelijk land voor fraude. De meest genoemde reden om geen aangifte te doen was volgens het CBS dat er niet aan wordt gedacht of dat men het niet zo belangrijk vindt (40%), gevolgd door 'het helpt toch niets' (32%).

Misschien heb je – inderdaad – niet direct een grote kans dat jij je geld terugkrijgt, maar voor het grotere belang is het wél belangrijk om aangifte te doen. De politie kan criminelen beter bestrijden als ze meer kennis krijgt over hun methodieken. Als wij als burgers nauwelijks aangifte doen, wordt de fraudegolf alleen maar hoger. Op politie.nl/aangifte kost aangifte doen slechts 10 minuten van je tijd.

Peter Kulche
Redacteur-
onderzoeker
Digitaal

DE BESTE ALTERNATIEVEN

Wil je weg bij Big Tech? In dit artikel zetten we de beste alternatieven op een rij, en daarna presenteren we onze Big Tech-consumentenenquête.

Chatapps

Big Tech-diensten: WhatsApp (Meta), Messenger (Meta), iMessage (Apple)

Kandidaten: Signal (VS), Threema (Zwitserland), Session (Australië), Element (decentraal), Telegram (Dubai)

Onze keuze: Signal

Signal is Amerikaans, maar het kan je appjes niet lezen (want 'end-to-end' versleuteld, net als de meeste andere diensten) en bewaart ook geen metadata. De app is net zo gebruiksvriendelijk als WhatsApp, en heeft ook een desktop-app. Het enige privacyminpunt is dat Signal je telefoonnummer gebruikt ter identificatie (je kunt het wel afschermen voor andere gebruikers). Dat maakt contacten toevoegen wel weer eenvoudig. Om een chat-app te laten werken moeten je vrienden en kennissen hem natuurlijk ook gebruiken. Signal zit met inmiddels 2 miljoen Nederlandse gebruikers duidelijk in de lift. [Signal.org](https://signal.org).

Ook te overwegen: Threema

Wil je ook je telefoonnummer privé houden of sowieso geen Amerikaanse dienst, dan is het Zwitserse Threema een goed alternatief. Zwitserland is geen EU-lid, maar heeft ook een sterke privacywetgeving. Ook deze app lijkt in gebruik op WhatsApp. Het probleem is

alleen dat nog bijna niemand de app gebruikt. [Threema.com](https://threema.com)

Goed om te weten: Europa heeft afgedwongen dat gebruikers van verschillende berichtenapps elkaar berichten moeten kunnen sturen, maar daar is helaas nog niets van terecht gekomen.

Wat lever je in? Je oude chats, want die kun je niet meenemen.

Sociale netwerken

Big Tech-diensten: Facebook, Instagram, Threads (Meta), X, TikTok (ByteDance), LinkedIn (Microsoft), YouTube (Google)

Kandidaten: Bluesky (VS), MeWe (VS), Mastodon (decentraal), Pixelfed (decentraal), Diaspora (decentraal), Quodari (NL), Confinity (VK), Friendlica (decentraal), Vimeo (VS), Peertube (Frankrijk), DTube (decentraal)

Sociale netwerken vormen misschien wel de lastigste categorie om te vervangen, vanwege het netwerkeffect. Wie stapt er over op een platform waar niets gebeurt? Vergelijken is ook lastig, omdat elk type platform zijn eigen karakter heeft. Facebook werkt bijvoorbeeld totaal anders dan X of YouTube. Toch zijn er voor sommige platforms redelijk vergelijkbare tegenhangers ontwikkeld, zonder tracking, adver-

tenties en verslavende algoritmes. Veel van die platforms zijn decentraal, met een netwerk van duizenden samenwerkende servers met elk een eigen beheerder.

Alternatief voor Instagram:

Pixelfed. Net als bij Instagram kun je foto's posten, anderen kunnen je volgen, maar dan zonder tracking, advertenties en algoritmes. Nog niet heel populair. [Pixelfed.org](https://pixelfed.org)

Alternatief voor Facebook:

Diaspora. Eén van de oudste decentrale sociale netwerken, maar nooit echt aangeslagen. Het is een soort kruising van Facebook en X. diasporafoundation.org

Alternatief voor X:

Bluesky of Mastodon.

Nadat Elon Musk Twitter overnam, haatzaaien vrij baan gaf en daarna politiek activistisch werd, zochten steeds meer twitteraars een alternatief. Velen kwamen uit bij **Bluesky**, dat inmiddels 35 miljoen gebruikers heeft. Dit X-alternatief werkt gedeeltelijk decentraal, maar de meeste gebruikersdata vallen onder het Amerikaanse rechtsgebied. Ook zijn profielen en posts standaard openbaar en doorzoekbaar, ook voor mensen buiten het platform. Verder is onduidelijk hoelang BlueSky gebruikersdata bewaart. [Bsky.app](https://bsky.app)

Mastodon is een goed alternatief als privacy je hoofddoel is, zij het minder populair. Het voordeel is dat het volledig decentraal werkt: je kiest je eigen server (en daarmee het land), dat maakt de start ook iets technischer. Mastodon werkt zonder algoritme: je ziet alleen berichten van de personen die je volgt.

Alternatief voor

YouTube: Vimeo of Peertube.

YouTube is lastig te vervangen, omdat het veruit het grootste video-aanbod heeft. Het (ook Amerikaanse) **Vimeo** komt daar qua aanbod nog enigszins bij in de buurt en is beter voor je privacy, maar verzamelt ook

nog gegevens voor advertentiedoelen. Wil je zelf video's publiceren en delen met anderen, dan is het Franse **Peertube**, ontworpen met het op privacy, ook een optie. vimeo.com/joinpeertube.org

Wat lever je in? Elk platform is anders, daardoor is verhuizen van oude posts, foto's en dergelijke technisch meestal niet mogelijk. Je data kun je vaak wel downloaden. Meestal zijn die gegevens verpakt in formaten die je zonder technische kennis niet kunt gebruiken.

Mail en agenda

Big Tech-diensten: Google (Gmail), Apple (iCloud Mail), Microsoft (Outlook, Hotmail), Yahoo (Yahoo Mail).

Kandidaten: Proton Mail (Zwitserland), Startmail, Soverin (beide Nederland), Tuta, Posteo, Mailbox.org (alle Duitsland), Mailfence (België), Nederlandse mailproviders

N.B. We hebben het hier over mailproviders, niet over mailprogramma's. Je herkent de provider aan de naam achter de @ in je mailadres, bijvoorbeeld @gmail.com. Dit staat los van de webomgeving of het programma waarin je je mail leest (zoals Outlook of Thunderbird).

Onze keuze: ProtonMail

Goed nieuws : er zijn veel alternatieven gericht op veiligheid en privacy. Maar waarmee Proton zich onderscheidt is het gebruiksgemak en een compleet pakket aan andere diensten, zoals een agenda, online opslag, VPN en een wachtwoordmanager. Die krijg je er allemaal bij. Handig is ook de migratietool om oude mails te importeren. Wat Proton (en Tuta) ook voor heeft op de andere: ze kunnen technisch onmogelijk bij je mails. Proton heeft volwaardige abonnementen vanaf €5 per maand. [Proton.me](https://proton.me)

Ook te overwegen: veel andere Europese aanbieders

in de kandidatenlijst. Ze bieden allemaal een betaald mailaccount voor een paar euro

per maand. Ook bij het Duitse **Mailbox.org** krijg je opslagruimte – plus een online office-omgeving vanaf €3 per maand. Het Duitse **Tuta** is een optie voor wie volledige anonimiteit wil. Vanwege de eigen versleutelmethode lever je wel wat in op gemak. [Mailbox.org](https://mailbox.org), tuta.com.

Goed om te weten: het mailadres bij je internetprovider kan natuurlijk ook, maar die raak je kwijt bij een overstap naar een andere provider. Overweeg je een eigen webdomein? Dan krijg je daar ook een mailaccount bij.

Wat lever je in? Weinig. Providers als Proton bieden tools om oude mails te importeren en bieden agenda en opslag. Hooguit werken de spam- en phishingfilters wat minder goed dan die van de grote techbedrijven.

Cloudopslag

Big Tech-diensten: Google (Drive/Foto's), Apple (iCloud/Foto's), Microsoft (OneDrive), Amazon (Drive/Photos)

Kandidaten: Proton Drive (Zwitserland), Nextcloud (locatie kies je zelf), Tresorit (Zwitserland/Hongarije), Cozy Cloud (Frankrijk), pCloud (Zwitserland), kDrive (Zwitserland), Sync.com (Canada), PixelUnion (Nederland), Mailbox.org (Duitsland)

Onze keuze: Proton Drive

Proton Drive is veilig, privacyvriendelijk en gebruiksvriendelijk tegelijk. Het versleutelt alle bestanden end-to-end en valt onder strenge Zwitserse privacywetgeving. Het heeft ook een Google Foto-achtige dienst en mobiele apps om je gemaakte foto's direct te uploaden naar de cloud. Handig is de integratie met andere Proton-diensten zoals Mail. Drive bevat bestandsherstel en zelfs een Google Docs-achtige tekstverwerker. Abonnementen zijn er vanaf 200 GB voor €5 per maand. [Proton.me](https://proton.me)

Ook te overwegen: pCloud.

Ook pCloud is Zwitsers. Je kunt naast een abonnement (vanaf €5 per maand voor 500 GB) ook een levenslange licentie kopen. Het heeft een optie om bestanden uit een andere cloudopslag te importeren. Technisch gezien kan pCloud je bestanden inzien. Wil je dat niet, dan betaal je voor de end-to-endversleuteling €5 per maand extra. pcloud.com/nl

Alleen foto's? PixelUnion.

Zoek je alleen online ruimte voor foto's en video's? Kijk dan ook eens naar het Nederlandse fotoplatform PixelUnion.eu (data-opslag in Duitsland). Makkelijk in gebruik met een mobiele app voor foto-upload en privacyvriendelijke gezichtsherkenning (AI op apparaat zelf). De eerste 16 GB is gratis, 150 GB kost €3 per maand. [PixelUnion.eu](https://pixelunion.eu)

Wat lever je in? Dat valt met de juiste keuze wel mee. De completere diensten hebben net als Google en Microsoft desktop- en mobiele apps om bestanden makkelijk te benaderen en te verplaatsen, een fotoalbumfunctie, bestandsherstel en deel-

Verantwoording

Bij de selectie hebben we een aantal alternatieven voor Big Tech-diensten in de belangrijkste categorieën vergeleken op basis van beschikbare informatie van die bedrijven zelf. We keken onder meer naar hun databeleid, gebruikte versleuteling, wel of geen openbare broncode. Ook checkten we de jurisdictie (onder de wetgeving van welk land valt het bedrijf). Van de diensten die daar positief uitkwamen hebben we de functionaliteit en het gebruiksgemak globaal gescand. We hebben de werking van de diensten niet uitgebreid getest.

mogelijkheden. Oude bestanden overzetten uit een andere cloud moet meestal handmatig (alleen bij pCloud zagen we hiervoor een migratietool).

Goed om te weten: Big Tech koppelt online opslag aan zijn besturingssystemen (Windows – OneDrive, iOS en MacOS – iCloud, Android – Google Drive), daarin kun je hier nooit helemaal los van komen. Je kunt er wel voor kiezen daar zo min mogelijk bestanden en foto's op te slaan. Ingrijpender is het overstappen op een ander besturingssysteem (zie het kader op de volgende pagina).

Browser

Big Tech-diensten: Google (Chrome/Search), Microsoft (Edge/Bing), Apple (Safari)

Kandidaat-browsers: Mozilla Firefox (VS), Brave (VS), Vivaldi (Noorwegen), Opera (Noorwegen), Tor (decentraal), Mullvad (Zweden), Startpage (Nederland)

Kandidaat-zoekmachines: Startpage (Nederland), DuckDuckGo (VS), Ecosia (Duitsland), Qwant (Frankrijk), Brave (VS)

Onze keuze: Firefox of Brave, afhankelijk van je voorkeur. Firefox van Mozilla is de bekendste, die hebben we ook al vaak aangeraden. Maar Brave is ook een uitstekende keuze voor je privacy. De makers hebben Google Chrome gestript en privacyvriendelijk opgetuigd. Het voelt daarom voor Chromegebruikers vertrouwd, inclusief Chrome-extensies, maar zonder dat Google meekijkt. Sterker, Brave beschermt je standaard nog net wat beter tegen tracking dan Firefox. En het blokkeert cookiepop-ups. Brave heeft ook nog zijn eigen zoekmachine (zie verderop). Saillant is dat Firefox Google als standaardzoekmachine heeft ingesteld. Met het geld dat ze van Google krijgen, financieren ze hun activiteiten. Je kunt in Brave 'privacyvriendelijke' advertenties te zien krijgen, maar alleen als je dat aanzet. *Brave.com, mozilla.org/nl/firefox*

Onze keuze: Firefox of Brave, afhankelijk van je voorkeur. Firefox van Mozilla is de bekendste, die hebben we ook al vaak aangeraden. Maar Brave is ook een uitstekende keuze voor je privacy. De makers hebben Google Chrome gestript en privacyvriendelijk opgetuigd. Het voelt daarom voor Chromegebruikers vertrouwd, inclusief Chrome-extensies, maar zonder dat Google meekijkt. Sterker, Brave beschermt je standaard nog net wat beter tegen tracking dan Firefox. En het blokkeert cookiepop-ups. Brave heeft ook nog zijn eigen zoekmachine (zie verderop). Saillant is dat Firefox Google als standaardzoekmachine heeft ingesteld. Met het geld dat ze van Google krijgen, financieren ze hun activiteiten. Je kunt in Brave 'privacyvriendelijke' advertenties te zien krijgen, maar alleen als je dat aanzet. *Brave.com, mozilla.org/nl/firefox*

Nog meer diensten

Er zijn nog veel meer soorten diensten waar je kunt kiezen voor een privacyvriendelijk, al dan niet Europees alternatief:

Soort dienst	Big Tech	Probeer eens
Vertalen	Google Translate	DeepL (Duitsland)
AI-chatbot	ChatGPT	LeChat (Frankrijk)
Antivirus	Norton, McAfee	Bitdefender (Roemenië)
Videogesprekken	Microsoft Teams, Zoom	Jitsi Meet (decentraal), Whereby (Noorwegen)

Ook te overwegen: andere Europese browsers, ook al slaan

het Amerikaanse Firefox en Brave niet (Brave) of nauwelijks (Firefox) gebruikgegevens op. Bijvoorbeeld het Noorse **Vivaldi**, ook een privacyvriendelijke Chrome-variant. Deze browser is rijk aan functies, inclusief VPN, maar werkt net iets minder intuïtief. Pikant: Vivaldi is opgezet door de oprichter van de Opera-browser.

Opera profileert zich als privacyvriendelijk, maar werd in 2016 gekocht door een Chinees consortium en kan je data verzamelen voor profilering en advertenties. Of de **Startpage**-browser (alleen als mobiele app), gebouwd rondom de Startpage-zoekmachine. *Vivaldi.com, startpage.com*

Opera profileert zich als privacyvriendelijk, maar werd in 2016 gekocht door een Chinees consortium en kan je data verzamelen voor profilering en advertenties. Of de **Startpage**-browser (alleen als mobiele app), gebouwd rondom de Startpage-zoekmachine. *Vivaldi.com, startpage.com*

Wat lever je in? Niets. Favorieten kun je importeren vanuit een andere browser.

Zoekmachine

Big Tech-diensten: Google, Microsoft Bing

Kandidaat-browsers: Brave (VS), Startpage (Nederland), DuckDuckGo (VS), Ecosia (Duitsland), Qwant (Frankrijk)

Onze keuze: Startpage

Het Nederlandse Startpage is 'Google zonder Google'. Startpa-

ge stuurt je zoekopdracht door naar Google, maar dan anoniem. Je krijgt daardoor Google-kwaliteit zoekresultaten, maar zonder dat je geprofileerd wordt. Via Startpage kun je websites bezoeken 'in anonieme weergave': je IP-adres wordt dan gemaskeerd zodat de site je niet kan volgen. Startpage toont niet-gepersonaliseerde reclame en heeft ook een eigen mobiele browser. *Startpage.com*

Ook te overwegen: DuckDuckGo, een soort 'Bing zonder Microsoft'.

DuckDuckGo leunt grotendeels op de Microsoft-zoekmachine, maar dan anoniem. Het heeft ook een eigen mobiele browser. DuckDuckGo toont net als Bing banners bij de zoekresultaten, maar die zijn niet gepersonaliseerd. *Duckduckgo.com*

Goed om te weten: je kunt deze zoekmachines ook als standaardzoekmachine instellen in je browser in plaats van Google.

Wat lever je in? Omdat je data niet wordt opgeslagen, zijn de zoekresultaten niet gepersonaliseerd en daardoor soms kwalitatief minder goed. En een minder populaire zoekmachine instellen moet soms handmatig.

Maps en navigatie

Big Tech-diensten: Google (Maps, Waze), Apple (Maps)

Kandidaten: Magic Earth (Nederland), Mapy (Tsjechië), TomTom (NL), Here WeGo (Nederland), Citymapper (VK), Organic Maps (decentraal), Sygic (Slowakije), Maps.me (Cyprus), Filtsmeister (Nederland)

Onze keuze: Magic Earth

Er is veel keuze als het gaat om kaarten- en navigatie-apps, maar het is moeilijk concurreren met het zo veelzijdige en gebruiksvriendelijke Google Maps. Het relatief nieuwe Nederlandse **Magic Earth** komt wat ons betreft het meest in de buurt als privacyvriendelijk alternatief voor op de smartphone (een webversie ontbreekt). Het is een app die nog in ontwikkeling is, gebaseerd op de door vrijwilligers onderhouden Openstreetmaps-kaarten, met navigatie (ook

offline) voor auto, fiets, wandelen en OV, inclusief live verkeersinformatie. De gebruikservaring hapert hier en daar nog wat. magicearth.com

Ook te overwegen: Here WeGo

is een volwassen navigatiedienst ontwikkeld door autofabrikanten (het zit ook in auto's), maar heeft ook navigatie voor fiets, wandelen en OV. Er is zowel een app als webversie en oogt wat gelijker dan Magic Earth. Here is wel wat minder privacyvriendelijk: het verzamelt locatie- en gebruiksdata voor commerciële doelen, waaronder reclame. Het meeste kun je weigeren, maar locatiegebaseerde reclame niet. wego.here.com

Wat lever je in? Je levert wat in aan functionaliteit (Street View!) en gemak, dat komt deels door personalisatie en integratie met andere diensten van Google en Apple.

Office

Big Tech-diensten: Microsoft (Office, 365), Google (Workspace), Apple (iWork)

Kandidaten: LibreOffice (Duitsland), OpenOffice (VS), OnlyOffice (Letland), Nextcloud Office (Duitsland), Collabora (Duitsland/VK)

Onze keuze: LibreOffice of OnlyOffice

LibreOffice is een oude bekende van een non-profitorganisatie uit Berlijn. Het ziet eruit en werkt als Office uit 2002, maar werkt prima en draait 100% op je computer. Online samenwerken zoals bij Microsoft en Google kan dus niet. nl.libreoffice.org

Wil je dat wel of zoek je een moderner jasje, probeer dan eens **OnlyOffice** uit EU-lidstaat Letland. OnlyOffice heeft een Google Docs-achtige online omgeving (daarvoor moet je een account aanmaken), maar ook apps voor de desktop en smartphone. Zowel LibreOffice als OpenOffice zijn open source en hebben behalve een tekstverwerker ook hun eigen alternatief voor Excel en Powerpoint. onlyoffice.com

Goed om te weten: sommige aanbieders van cloudopslag leveren daar ook een online tekstverwerker bij, zoals Proton en Mailbox.org.

Wat lever je in? Voornamelijk de integratie met het besturingssysteem en eigen cloudopslag, en mogelijk iets aan functionaliteit.

Totaaloplossing: begin bij Proton

Zo compleet als bij Google krijg je het nergens, maar Proton heeft wel een privacy- en gebruiksvriendelijke dienstenbundel die Drive, Foto's, Docs, Gmail en Agenda kan vervangen. Daar zou je mee kunnen starten, en je kunt ook eerst eens de gratis versie uitproberen (1 GB opslag). Dit 'basispakket' kun je dan aanvullen met aanraders uit andere categorieën.

Problematisch: besturingssysteem en mobiel betalen

Ander besturingssysteem – lastig: Apple (MacOS, iOS), Microsoft (Windows) en Google (Android) hebben hun besturingssystemen verweven met hun cloudopslag, browser en zoekmachine. Een account is ook onvermijdelijk. De enige manier om daar echt van los te komen, is de sprong naar een ander besturingssysteem. Dat is een behoorlijk rigoureuze stap. Voor de pc en laptop is **Linux** een optie (zie Digitaalgids maart 2025, vanaf pagina 34). Linux Mint is redelijk gebruiksvriendelijk, maar installeren is een technische klus en het software-aanbod is beperkt. Voor de smartphone is er een nichemarkt van speciale '**Google-vrije**' **Android-telefoons**, te koop bij bijvoorbeeld Fairphone en murena.com. De meeste Android-apps draaien daar gewoon op, maar controleer vooraf goed of de voor jou cruciale apps werken.

Mobiel betalen zonder Google en Apple – onmogelijk: betalen met de telefoon kan niet zonder de ingebouwde Pay-service van Google (Androidtelefoons) en Apple (iPhones). Apple zegt expliciet geen betaalgegevens te bewaren, maar Google is daar vaag over en zijn reputatie voorspelt weinig goeds. We willen daarom dat de banken stoppen met Google Pay en stappen desnoods naar de rechter om dit af te dwingen. De Europese Centrale Bank werkt aan een eigen digitale euro en bijbehorende portemonnee, maar die zijn nog in ontwikkeling.

Digitaal blijblijven?

In de Digitaalgids vind je elke 2 maanden alles over digitale trends en online dreigingen. Probeer nu met korting.

Bekijk de aanbieding

50% Korting

Digitaal
• Wachtwoord
Inloggen met F

Voor altijd cookies?

Ondanks strenge Europese wetten plaatsen veel websites nog steeds massaal cookies zonder de juiste toestemming. Komen we ooit nog van deze cookies af? Lees het artikel op pagina 10.

AKKOORD

Consumenten bond

Digitaal
• Opgelicht? Vorder je geld terug
• Wegwijs in je wifi Zo stel je alles optimaal in

**Schoon s...
Maak ruimte op pc, mo...**

Consumenten bond

Digitaal
• Sluwe sturing Onzichtbare online trucs
• Smartphonefoto's Van kiekjes naar topbeelden
• Overal wifi Meer bereik met mesh-wifi

**Bye bye Big Tech
Op zoek naar alternatieven**

Consumenten bond

Deze aanbieding loopt t/m 31 augustus 2025